

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1917. Första kammaren. Nr 60.

Onsdagen den 13 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Anmäldes och bordlades:

konstitutionsutskottets memorial:

nr 38, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande utskottets utlåtande nr 29, angående dels åtgärder för åvägabringande av ett närmare samarbete mellan regering och riksdag i viktigare utrikespolitiska angelägenheter, dels angående beredande åt riksdagen av medbeslutanderätt eller förhandlingsrätt med regeringen i utrikesärenden, dels om närmare bestämmande av begreppet kommandomål m. m.;

nr 39, i anledning av vissa kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande utskottets utlåtande nr 36, angående valrätt och valbarhet till riksdagens andra kammare, ävensom angående valbarhet till riksdagens första kammare; samt

nr 40, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut vid behandling av utskottets utlåtande nr 35, angående Kungl. Maj:ts proposition nr 286, med förslag till ändrad lydelse av § 2 4:o tryckfrihetsförordningen;

tredje sammansatta stats- och lagutskottets memorial nr 4, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande utskottets utlåtande nr 1 i anledning av ej mindre Kungl. Maj:ts proposition med förslag dels till lag om landstörmsprövning åren 1919—1927 samt utbildning av officerare, underbefäl och fackmän vid landstormen under åren 1920—1928, dels ock till lag om skyldighet för vissa värnpliktiga att under år 1917 undergå landstörmsprövning och befäls- eller annan särskild utbildning vid landstormen, än även Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel för bestridande av kostnader för utbildning av landstörmsbefäl m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

bankoutskottets memorial:

nr 71, angående instruktion för nästa riksdags bankoutskott; och
nr 72, med förslag angående arvoden till de vid innevarande riksdag hos kamrarna, de ständiga och tillfälliga utskotten samt riksdagens kansli anställda tjänstemän och vaktmästare; ävensom

Första kammarens protokoll 1917. Nr 60.

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 27, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utjämnning av kostnaderna för anslutning till rikstelefonnätet.

Anmälades och godkändes:

bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 10, till Konungen angående reglering av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna; ävensom

första särskilda utskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 317, i anledning av motioner dels om ändring i 2 § av förordningen den 1 juni 1912 med understöd i vissa fall åt värnpliktigs hustru och barn och dels angående anslaget till understöd åt vissa värnpliktigas familjer m. m.;

nr 318, i anledning av motion om ändring i förordningen den 13 augusti 1914 om understöd i vissa fall åt sådan värnpliktigs familj, som fullgör tjänstgöring till rikets försvar m. m.; samt

nr 319, i anledning av motion om förhöjning av penningbidraget till värnpliktiga, som utkallas till tryggnad av rikets neutralitet.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av andra särskilda utskottet i dess memorial nr 6, punkten 1, föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må a) godkänna följande nya ordinarie avlöningsstater för lantförvarsdepartementet, civildepartementet, finansdepartementet, ecklesiastikdepartementet och jordbruksdepartementet att tillämpas från och med år 1918:

Lantförvarsdepartementet.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tilllägg	Summa	
1 statssekreterare, arvode	—	—	—	11,000	} Av detta arvode anses 3,000 kr. motsvara tjänstgöringspenningar.
1 expeditjonschef	6,200	2,800	1,000	10,000	
1 kansliråd	5,000	2,500	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kr.
3 dito	15,000	7,500	1,800	24,300	
Summa kronor	—	—	—	130,200	

Civildepartementet.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-till-lägg	Summa	
1 statssekreterare, arvode	—	—	—	11,000	} Av detta arvode anses 3,000 kr. motsvara tjänstgöringspenningar.
1 expeditionschef	6,200	2,800	1,000	10,000	
1 kansliråd	5,000	2,500	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kr.
5 dito	25,000	12,500	3,000	40,500	
-----	—	—	—	—	
Summa kronor	—	—	—	205,400	

Finansdepartementet.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-till-lägg	Summa	
1 statssekreterare, arvode	—	—	—	11,000	} Av detta arvode anses 3,000 kr. motsvara tjänstgöringspenningar.
1 expeditionschef	6,200	2,800	1,000	10,000	
1 kansliråd	5,000	2,500	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kr.
3 dito	15,000	7,500	1,800	24,300	
-----	—	—	—	—	
Summa kronor	—	—	—	129,300	

Ecklesiastikdepartementet.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-till-lägg	Summa	
1 statssekreterare, arvode	—	—	—	11,000	} Av detta arvode anses 3,000 kr. motsvara tjänstgöringspenningar.
1 expeditionschef	6,200	2,800	1,000	10,000	
<i>Kansliavdelningen:</i>	—	—	—	—	
-----	—	—	—	—	
Summa kronor	—	—	—	188,400	

Jordbruksdepartementet.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-till-lägg	Summa	
1 statssekreterare, arvode	—	—	—	11,000	} Av detta arvode anses 3,000 kr. motsvara tjänstgöringspenningar.
1 expeditionschef	6,200	2,800	1,000	10,000	
1 kansliråd	5,000	2,500	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kr.
2 dito	10,000	5,000	1,200	16,200	
-----	-----	-----	-----	-----	-----
Summa kronor	—	—	—	115,500	

b) godkänna följande villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i de nya ordinarie staterna upptagna avlöningsförmåner, nämligen:

i fråga om ändrad tjänstgöringsskyldighet, förflyttning till annan tjänst, förening av tjänster m. m.:

i fråga om avlöningsförmånens uppbärande m. m.:

att tjänsteman, som förordnas till statssekreterare, kabinettssekreterare, chef för justitiedepartementets lagavdelning, ledamot å samma avdelning eller byråchef för lagärenden i civildepartementet, skall under tiden för förordnandet frånträda honom enligt stat tillkommande avlöning å den förut innehavda tjänsten, vilken avlöning efter omständigheterna kommer att uppbäras av den, som bestrider samma tjänst, eller besparas statsverket;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som förordnats att uppehålla befattningen;

i fråga om ålderstillägg:

i fråga om semester, skyldighet att avgå från tjänsten och pensionsrätt:

i fråga om särskilda föreskrifter för kvinnliga befattningshavare:

----- uppförda biträdesbefattningar;
röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Neij, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att

dels godkänna följande nya ordinarie avlöningsstater för lantförsvarsdepartementet, civildepartementet, finansdepartementet, eklestistikdepartementet och jordbruksdepartementet att tillämpas från och med år 1918:

Lantförsvarsdepartementet.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-till-lägg	Summa	
1 statssekreterare, arvode	—	—	—	11,000	} Av detta arvode anses 3,000 kr. motsvara tjänstgöringspenningar.
1 expeditionschef, arvode	—	—	—	10,000	
1 kansliråd	5,000	2,500	600	8,100	} Av detta arvode anses 2,800 kr. motsvara tjänstgöringspenningar.
3 dito	15,000	7,500	1,800	24,300	
-----	-----	-----	-----	-----	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kr.
Summa kronor	—	—	—	190,200	

Civildepartementet.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-till-lägg	Summa	
1 statssekreterare, arvode	—	—	—	11,000	} Av detta arvode anses 3,000 kr. motsvara tjänstgöringspenningar.
1 expeditionschef, arvode	—	—	—	10,000	
1 kansliråd	5,000	2,500	600	8,100	} Av detta arvode anses 2,800 kr. motsvara tjänstgöringspenningar.
5 dito	25,000	12,500	3,000	40,500	
-----	-----	-----	-----	-----	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kr.
Summa kronor	—	—	—	205,400	

Finansdepartementet.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-till-lägg	Summa	
1 statssekreterare, arvode	—	—	—	11,000	{ Av detta arvode anses 3,000 kr. motsvara tjänstgöringspenningar. { Av detta arvode anses 2,800 kr. motsvara tjänstgöringspenningar. { Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kr.
1 expeditiöschef, arvode	—	—	—	10,000	
1 kansliråd	5,000	2,500	600	8,100	
3 dito	15,000	7,500	1,800	24,300	
Summa kronor	—	—	—	129,300	

Ecklesiastikdepartementet.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-till-lägg	Summa	
1 statssekreterare, arvode	—	—	—	11,000	{ Av detta arvode anses 3,000 kr. motsvara tjänstgöringspenningar. { Av detta arvode anses 2,800 kr. motsvara tjänstgöringspenningar.
1 expeditiöschef, arvode	—	—	—	10,000	
<i>Kansliavdelningen:</i>	—	—	—	—	
Summa kronor	—	—	—	188,400	

Jordbruksdepartementet.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-till-lägg	Summa	
1 statssekreterare, arvode	—	—	—	11,000	{ Av detta arvode anses 3,000 kr. motsvara tjänstgöringspenningar. { Av detta arvode anses 2,800 kr. motsvara tjänstgöringspenningar. { Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kr.
1 expeditiöschef, arvode	—	—	—	10,000	
1 kansliråd	5,000	2,500	600	8,100	
2 dito	10,000	5,000	1,200	16,200	
Summa kronor	—	—	—	115,500	

dels ock godkänna följande villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i de nya ordinarie staterna upptagna avlöningsförmåner, nämligen:

i fråga om ändrad tjänstgöringsskyldighet, förflyttning till annan tjänst, förening av tjänster m. m.:

i fråga om avlöningsförmånens uppbärande m. m.:

att tjänsteman, som förordnas till statssekreterare, kabinettssekreterare, expeditjonschef, chef för justitiedepartementets lagavdelning, ledamot å samma avdelning eller byråchef för lagärenden i civildepartementet, skall under tiden för förordnandet frånträda honom enligt stat tillkommande avlöning å den förut innehavda tjänsten, vilken avlöning efter omständigheterna kommer att uppbäras av den, som bestrider samma tjänst eller besparas statsverket;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid han eljest varit från tjänstgöringen befriad, skola utgå till den, som förordnats att uppehålla befattningen;

i fråga om ålderstillägg:

i fråga om semester, skyldighet att avgå från tjänsten och pensionsrätt:

i fråga om särskilda föreskrifter för kvinnliga befattningshavare:

uppförda biträdesbefattningar.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 79;

Nej — 42.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 812, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 68 ja och 113 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 147 ja och 155 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av andra särskilda utskottet i dess memorial nr 6, punkten 2, föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren, vill, att riksdagen må *dels* godkänna följande nya ordinarie avlöningsstat för justitiedepartementet att tillämpas från och med år 1918:

Justitiedepartementet.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tilllägg	Summa	
<i>Kansliavdelningen:</i>					
1 statssekreterare och expeditionschef, arvode	—	—	—	11,000	} Av detta arvode anses 3,000 kr. motsvara tjänstgöringspenningar.
1 kansliråd	5,000	2,500	600	8,100	
1 dito	5,000	2,500	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kr.
1 förste kanslisekreterare	3,600	1,800	400	5,800	
1 registrator	2,600	1,600	300	4,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter 10 år med ytterligare 500 kr.
1 andre kanslisekreterare	2,200	1,500	300	4,000	
1 dito, med tjänstgöring även å lagavdelningen	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr., efter 10 år med ytterligare 500 kr. och efter 15 år med ytterligare 500 kr.
<i>Lagavdelningen:</i>					
1 chef för lagavdelningen, arvode	—	—	—	11,000	} Av detta arvode anses 3,000 kr. motsvara tjänstgöringspenningar.
1 ledamot å lagavdelningen, arvode	—	—	—	8,100	
Summa kronor	—	—	—	88,100	

Anm. Därest bostad med bränsle eller med bränsle och lyse anvisas åt förste vaktmästare eller vaktmästare, skall han av sin lön avstå för bostad med bränsle 250 kronor samt för bostad med bränsle och lyse 275 kronor, allt för år räknat. Åtnjutes lyse, åligger befattningshavare att själv bekosta armatur och lampor.

dels ock höja det i riksstaten under andra huvudtiteln, justitiedepartementet, uppförda ordinarie anslaget till departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli från dess nuvarande belopp 41,400 kronor, med 46,700 kronor till 88,100 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att

dels godkänna följande ny ordinarie avlöningsstat för justitiedepartementet att tillämpas från och med år 1918:

Justitiedepartementet.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-till-lägg	Summa	
<i>Kansliavdelningen:</i>					
1 statssekreterare och expeditionschef, arvode	—	—	—	11,000	} Av detta arvode anses 3,000 kr. motsvara tjänstgöringspenningar.
1 kansliråd	5,000	2,500	600	8,100	
1 dito	5,000	2,500	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kr.
1 förste kanslisekreterare	3,600	1,800	400	5,800	
1 registrator	2,600	1,600	300	4,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter 10 år med ytterligare 500 kr.
1 andre kanslisekreterare	2,200	1,500	300	4,000	
1 dito, med tjänstgöring även å lagavdelningen	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr., efter 10 år med ytterligare 500 kr. och efter 15 år med ytterligare 500 kr.
<i>Lagavdelningen:</i>					
1 chef för lagavdelningen, arvode	—	—	—	10,000	} Av detta arvode anses 2,800 kr. motsvara tjänstgöringspenningar.
1 ledamot å lagavdelningen, arvode	—	—	—	8,100	
Summa kronor	—	—	—	87,100	

Anm. Därest bostad med bränsle eller med bränsle och lyse anvisas åt förste vaktmästare eller vaktmästare, skall han av sin lön avstå för bostad med bränsle 250 kronor samt för bostad med bränsle och lyse 275 kronor, allt för år räknat. Åt njutes lyse, åligger befattningshavare att själv bekosta armatur och lampor.

dels ock höja det i riksstaten under andra huvudtiteln, justitiedepartementet, uppförda ordinarie anslaget till departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli från dess nuvarande belopp, 41,400 kronor, med 45,700 kronor till 87,100 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 92;

Nej — 27.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollutdrag, nr 813, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 103 ja och 80 nej, samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 195 ja och 107 nej, vadan

beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av andra särskilda utskottet i dess memorial nr 6, punkten 3, föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med första kammaren, vill, att riksdagen må godkänna följande villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i de nya ordinarie staterna upptagna avlöningsförmåner, nämligen:

i fråga om ändrad tjänstgöringsskyldighet, förflyttning till annan tjänst, förening av tjänster m. m.:

i fråga om avlöningsförmånens uppbärande m. m.:

i fråga om ålderstillägg:

att, därest förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning i samma lönegrad är i staten medgiven, tidpunkten för _____

att befattningshavare, som utnämnts att från de nya staternas ikraftträdande eller från och med dag under år 1917 vara innehavare av ordinarie tjänst i statsdepartement, må för erhållande av löneförhöjning tillgodoräknas den tid, varunder han omedelbart före tillträdet till befattningen på grund av stadigvarande förordnande i departementet bestritt tjänst av motsvarande lönegrad med av riksdagen å extra stat anvisad avlöning, kansliråd alltså extra byråchefstjänst och kanslisekreterare, förste eller andre, extra kanslisekreterartjänst samt aktuarie extra ordinarie aktuariebefattning;

att befattningshavare, vilken utnämnts att från de nya staternas ikraftträdande vara innehavare av andre kanslisekreterarbefattning och under de åtta närmast före tillträdet till befattningen förflutna åren varit såsom amanuens anställd i departementet samt under de sista fem åren av nyssnämnda tid fullgjort tjänstgöring i lika eller nära lika omfattning, som under samma tid fordrats av ordinarie tjänsteman i första lönegraden, må för erhållande av löneförhöjning, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, tillgodoräknas viss del av den tid av fem år, som nyss angivits, dock att i särskilda undantagsfall hela denna tid må tillgodoräknas;

att, därest kvinnligt biträde, som befordras till ordinarie biträde i statsdepartement från tiden för de nya staternas ikraftträdande, omedelbart före nämnda ikraftträdande mot fast arvode utfört arbete av motsvarande eller jämförlig beskaffenhet i departement, biträdet må för åtnjutande av löneförhöjningen räknas till godo nämnda tjänstgöring;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken

han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension är skyldig att från tjänsten avgå, icke må tillträda samma förhöjning;

i fråga om semester, skyldighet att avgå från tjänsten och pensionsrätt:

i fråga om särskilda föreskrifter för kvinnliga befattningshavare:

— — — — — uppförda biträdesbefattningar;
röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att godkänna följande villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i de nya ordinarie staterna upptagna avlöningsförmåner, nämligen:

i fråga om ändrad tjänstgöringsskyldighet, förflyttning till annan tjänst, förening av tjänster m. m.:

i fråga om avlöningsförmånens uppbärande m. m.:

i fråga om ålderstillägg:

att, därest förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning i samma lönegrad är i staten medgiven, tidpunkten för — — — — —

att befattningshavare, som utnämns att från de nya staternas ikraftträdande eller från och med dag under år 1917 vara innehavare av ordinarie tjänst i statsdepartement, må för erhållande av löneförhöjning tillgodoräknas den tid, varunder han omedelbart före tillträdet till befattningen på grund av stadigvarande förordnande i departementet bestritt tjänst av motsvarande lönegrad med av riksdagen å extra stat anvisad avlöning, kansliråd alltså extra byråchefstjänst och kanslisekreterare, förste eller andre, extra kanslisekreterartjänst samt aktuarie extra ordinarie aktuariebefattning;

att, därest kvinnligt biträde, som befordras till ordinarie biträde i statsdepartement från tiden för de nya staternas ikraftträdande, omedelbart före nämnda ikraftträdande mot fast arvode utfört arbete av motsvarande eller jämförlig beskaffenhet i departement, biträdet må för åtnjutande av löneförhöjning räknas till godo nämnda tjänstgöring;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänst inne-

havares rätt till pension är skyldig att från tjänsten avgå, icke må tillträda samma förhöjning;

i fråga om semester, skyldighet att avgå från tjänsten och pensionsrätt:

— — — — —
i fråga om särskilda föreskrifter för kvinnliga befattningshavare:
— — — — — uppförda biträdesbefattningar.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 98;

Nej — 21.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 814, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 57 ja och 124 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 155 ja och 145 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial-nr 206 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill

dels att Kungl. Maj:ts proposition nr 154 icke må av riksdagen bifallas;

dels att Kungl. Maj:ts proposition nr 158 icke må av riksdagen bifallas;

dels ock att riksdagen må besluta att på 1918 års stat under titel »utgifter för kapitalökning», till avsättning för beredande av tillfällig löneförbättring åt viss personal vid armén och marinen under år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 4,000,000 kronor, röstar

Ja:

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat

dels icke bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 154;

dels ock icke bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 158.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 98;

Nej — 27.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 815, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 75 ja och 109 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 173 ja och 136 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Vid föredragning av statsutskottets utlåtande nr 207, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredande av kredit för bedrivande av statens verksamhet i fråga om meddelande av sjöförsäkring mot krigsfara jämte en i ämnet väckt motion, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid föredragning av bankoutskottets utlåtande nr 69, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 och 7 §§ i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstnehavares rätt till pension, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av konstitutionsutskottets memorial nr 37, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande utskottets utlåtande nr 27, angående Kungl. Maj:ts proposition, nr 262, med förslag till ändrad lydelse av § 2 4:o tryckfrihetsförordningen, bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 202, i anledning av Kungl. Maj:ts i vissa punkter under fjärde huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställningar jämte i samband därmed väckta motioner.

Punkterna 1—11.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkterna 12 och 13.

Lades till handlingarna.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 203, i anledning av Kungl. Maj:ts i vissa punkter under femte huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställningar jämte i samband därmed väckt motion m. m.

Punkterna 1—10.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Ifrågasatt anslag till sommarstallar m. m. för kustartilleriet.

Punkten 11.

Under punkt 74 av femte huvudtiteln i statsverkspropositionen hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till uppförande av sommarstallar och anskaffning av hästpersedlar m. m. för kustartilleriet på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag 51,800 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att härav redan under år 1917 disponera erforderligt belopp.

Utskottet hade i nu föredragna punkt av utlåtandet på angivna skäl hemställt, att Kungl. Maj:ts i berörda punkt 74 gjorda framställning icke måtte av riksdagen bifallas.

Reservation hade anförts av herrar *J. Nilsson* och *J. L. Widell*, vilka likväl ej antytt sin mening.

Herr *Widell*: Herr greve och talman! Den nu föredragna punkten avser en framställning från Kungl. Maj:t om anslag för uppförande av sommarstallar för kustartilleriets hästar. Liksom under närmast föregående punkt har utskottet också i denna punkt avstyrkt Kungl. Maj:ts proposition, varemot jag och en kamrat i utskottet antecknat vår reservation. Jag har icke kunnat finna, att denna punkt står i så oupplösligt sammanhang med de föregående, att icke utskottet här mycket väl kunnat tillstyrka framställningen. Alla erkänna ju, att hästar erfordras vid kustartilleriet. Under en föregående punkt har utskottet också hemställt om anslag till lega, furagering m. m. för dessa hästar. Det är då uppenbart, att man måste hava någonting att uppställa dem i. För närvarande finnes faktiskt icke något användbart stall för dessa hästar. Jag har därför icke kunnat finna annat, än att det är stort behov av anslag för detta ändamål. Emellertid skulle ju ett bifall av kammaren till Kungl. Maj:ts förevarande förslag framkalla en ny gemensam votering, och då en sådan naturligtvis vid denna tidpunkt skulle vara synnerligen oläglig, har jag nödgats inskränka mig till att här påpeka vikten av detta anslag.

Jag har alltså intet yrkande att framställa.

Herr *Wrangel*: Jag ber att i allo få instämma i vad den siste ärade talaren anförde.

Under punkt 7 har det omtalats, hurusom Kungl. Maj:t begärt, att det skulle uppsättas 72 stamhästar för kustartilleriet. Såvitt jag förstår är detta åtminstone i jämförelse med armén, en ytterst blygsam begäran. Detta antal är avsett att fördelas på två regementen, och det blir således icke mycket för vardera regementet. Men det är ovillkorligen nödvändigt, att dessa hästar finnas, ty det rörliga artilleriet måste hava någon hästkunnig personal,

och det kan man icke gärna få, såvitt man icke har hästar året om. Man skulle ju möjligen kunna få ersättning genom det förslagsanslag på högst 50,000 kronor, som kammaren nyss beviljat, men jag ber att få påpeka, att det blir ofantligt mycket dyrare att lega hästar än att inköpa sådana och hålla dem året om. Jag skall icke gå in på några detaljer, utan endast beträffande förevarande punkt be att få säga, att jag har mycket svårt att förstå, hur man egentligen skall kunna sköta dessa hästar, som man får in under regementsövningarna, och var man skall ställa in dem. Vid Vaxholms kustartilleriregemente förmodligen i undre delen av det gamla Fredriksborgstornet, som ju är en allt annat än lämplig lokal. Men någon annan finnes icke. De som komma att få sitta mest emellan, det blir hästarna.

Ifrågasatt anslag till sommarstallar m. m. för kustartilleriet.
(Forts.)

Emellertid kan jag, av samma skäl som den föregående ärade talaren, i denna riksdagens yttersta timma icke göra något yrkande, utan vill endast uttala den förhoppningen, att detta ärende, då det säkerligen återkommer till nästa riksdag, måtte röna större förståelse och välvilligare behandling.

Herr Kvarnzelius: Såsom herrarna behagade finna, har Kungl. Maj:t föreslagit en avsevärd utvidgning för kustartilleriet i fråga om hästantalet och vad därmed sammanhänger. Detta har statsutskottet icke ansett sig kunna biträda, i det läge vari frågan befinner sig och då har utskottet ansett, att det vore olämpligt att, då utskottet icke bifallit den utvidgning beträffande hästantalet, som föreslagits, man skulle bevilja anslag för uppförande av sommarstallar för kustartilleriet.

Nu ha de två föregående ärade talarne uttalat tvivel om huruvida man skall kunna härbärgera de hästar, som legas, men jag ber att få erinra att under de år, som gått sedan krigsutbrottet, kustartilleriet haft ett stort antal inköpta hästar, som kunnat härbärgeras. Nu lär icke samma stora behov av hästar föreligga, och det är ju för övrigt så, att vederbörande gått i författning om att försälja en del av hästarna. Under sådana förhållanden böra ju svårigheterna bliva mindre härefter än under de närmast föregående åren. Dessutom är det förklarligt, att utskottet ställer sig litet tveksamt till en sådan omläggning av kustartilleriet, att det nästan mer får karaktär av fältartilleri än av kustartilleri; och att därute på öarne i någon större utsträckning transportera materieln med hästar, är ju icke möjligt på samma sätt åtminstone som på fastlandet.

Jag tror således, att utskottet haft mycket goda skäl för sin ståndpunkt att ställa sig avvisande även till denna punkt i Kungl. Maj:ts proposition, som avser uppförande av sommarstallar för kustartilleriets hästar, och därför hemställer jag om bifall till utskottets förslag.

Herr Wrangel: Det är alldeles riktigt, såsom den siste ärade talaren sade, att sedan krigsutbrottet kustartilleriet haft åtskilliga hästar och kunnat härbärgera dem. Men det har varit ganska svårt,

Ifrågasatt anslag till sommarstallar m. m. för kustartilleriet.
(Forts.)

och icke hava de farit vidare väl, varken hästar eller materiel. Det har uppförts, bland annat, ett par fordonsskjul för kustartilleriets räkning, och ett av dessa skjul fick förra året tagas i anspråk för dessa hästar, men det är givet, att detta skjul farit mycket illa därav. Nu hade man i år hoppats att kunna undvika detta, isynnerhet som detta skjul är så gott som alldeles fyllt av materiel. Jag kan icke se någon annan utväg än att antingen använda den där delen av Fredriksborgstornet eller också låta hästarna stå ute. Under regementsövningarna behövs ju ett större antal hästar för att kunna anspänna åtminstone ett batteri helt och hållet, helst två eller flera. För de stamhästar, som behövas för personalens utbildning i ridning och körning m. m., finnas redan vinterstallar, men här gäller det sommarstallar som skulle användas huvudsakligen under regementsövningarna.

Jag vill endast upprepa, att jag hoppas, att man ett annat år skall bevilja anslag för detta ändamål, så väl för att hästarna må bli bättre skötta, som också för att man må slippa använda lokaler, som äro avsedda för annat ändamål.

Herr statsrådet H a n s E r i c s o n: Jag ber att få vitsorda vad herr Wrangel här uttalat, att det varit mycket svårt för oss att härbärgera hästarna under hittills rådande förhållanden.

Det är nog icke så, som herr Kvarnzelius yttrade, att man hittills kunnat härbärgera hästarna på ett *tillfredsställande* sätt. För närvarande ligger saken så, att det fordonsskjul som förut använts för hästarna, numera tagits i anspråk för den materiel, som det är avsett för. Och jag föreställer mig dessutom att, när riksdagen eller äminstone denna kammare nu beviljat medel för legning av hästar, man bör se till, att man har någon byggnad att ställa in dem i. Å andra sidan föreligger ju icke någon utsikt till att detta anslag kommer att nu beviljas. Vid sådant förhållande och då man får hoppas, att sommaren skall medgiva, att man kan förvara hästarna ute under regementsövningarna, får man väl låta saken falla för den här gången och ett annat år göra förnyad framställning i ärendet.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i föreliggande punkt hemställt.

Punkten 12.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 13.

Lades till handlingarna.

Vid ånyo skedd föredragning av statsutskottets utlåtanden nr 204, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tæc-

kande av kostnader för tryggande av rikets neutralitet under år 1916 i fråga om lantförsvaret m. m., och

nr 205, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående täckande av kostnader för tryggande av rikets neutralitet under år 1916 i fråga om sjöförsvaret m. m.,

bifölls vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Vid förnyad föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 66, angående beräkning av bevillingarna för år 1918, bifölls vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Föredrogs ånyo lagutskottets memorial nr 70, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om lagutskottets utlåtande nr 64 i anledning av ej mindre fyra Kungl. Maj:ts propositioner, nämligen dels med förslag till lag om allmän tjänsteplikt, dels angående tillämpning av allmän tjänsteplikt med avseende å visst ändamål, dels med förslag till lag angående arbetsnämnder och dels med förslag till lag om inskränkande eller nedläggande av skogsarbete eller industriell drift under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden än även fyra med anledning av förstnämnda proposition samt tre med anledning av samma proposition och propositionen med förslag till lag angående arbetsnämnder väckta motitioner.

Sammanjäkningsförslag rörande förslag till lag om allmän tjänsteplikt m. m.

I utlåtande nr 64 hade utskottet hemställt, bland annat, att riksdagen måtte antaga en i utlåtandet införd lag angående allmän tjänsteplikt för kronans räkning i vissa fall.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag hade kamrarna beträffande vissa delar av lagförslaget stannat i olika beslut.

Med anledning härav hade utskottet till behandling förehaft frågan om sammanjäkning av den skiljaktighet, som förefanns mellan kamrarnas beslut; och hade utskottet i nu ifrågavarande memorial på återopade grunder hemställt, att kamrarna, med frånträdande i de uti memorialet angivna fall av förut fattade beslut beträffande ifrågavarande lagförslag samt med godkännande i fråga om 2 § och 11 § 2 mom. av i memorialet intagna motivering, måtte antaga viss föreslagen lydelse av åtskilliga paragrafer, däribland 18 §.

18 § i sammanjäkningsförslaget lydde på följande sätt:

För det arbete, varom fråga är, skola de avlöningsförmåner och övriga arbetsvillkor, som enligt vid tiden närmast före kallelsen gällande avtal, bestämmelser eller bruk voro i orten allmänt gängse för arbete av samma slag, tillämpas i den mån ej föreskrifterna i 19—22 §§ till annat föranleda.

Där tjänstepliktens fullgörande är för någon förenat med särskild olägenhet eller kostnad, såsom vistelse utom hemorten, oförfvärd-

Sammanjäkningsförslag rörande förslag till lag om allmän tjänsteplikt
m. m.
(Forts.)

lad minskning i arbetsförtjänst eller dylikt, äge riksarbetsnämnden förordna om gottgörelse med belopp, som efter omständigheterna i varje särskilt fall eller art av fall finnes skäligt.

Reservation hade avgivits av herrar *Petrén, Persson* i Norrköping, *Borg* och *Lindqvist* i Kosta, vilka ansett, att utskottet bort i sitt sammanjäkningsförslag hemställa, att beträffande 18 § kamrarna, med frånträdande av sina förut fattade beslut, måtte antaga denna paragraf med följande lydelse:

§ 18.

För det arbete, varom fråga är, skola de avlöningsförmåner och övriga arbetsvillkor, som enligt vid tiden närmast före kallelsen gällande avtal, bestämmelser eller bruk voro i orten allmänt gängse för arbete av samma slag, tillämpas i den mån föreskrifterna i 19—22 §§ till annat föranleda.

Där tjänstepliktens fullgörande är för någon förenat med särskild olägenhet eller kostnad, såsom vistelse utom hemorten, oförvälad minskning i arbetsförtjänst eller dylikt, skall riksarbetsnämnden förordna om full gottgörelse härför med belopp, som fastställas efter omständigheterna i varje särskilt fall eller slag av fall.

Herr statsrådet *Carlson*: Vid föredragning av detta sammanjäkningsförslag ber jag att få yttra några ord angående den ordning, i vilken bränselekommissionen tänkt sig, att bränseleankaffningen skall försiggå.

När förslaget till denna lag framlades för riksdagen, hade nog bränselekommissionen tänkt sig, att i stort sett anskaffningen av bränsele skulle ske med tillhjälp av den då tilltänkta författningen. Men när man fått klart för sig det mottagande, som lagförslaget skulle röna icke blott utom riksdagen, utan även i riksdagen, har man också på förhand måst bereda sig på att omkasta planen. Man är således numera fullt på det klara med att staten skall i detta fall omedelbarligen gå fram på frivillighetens väg, och arbetet för ordnande av den saken är redan igångsatt. Men det är — och det är dit jag vill komma — synnerligen stor fara, om man icke såsom reserv bibehåller möjligheten att tvångsvis få arbetskrafter. Det är i och för sig så kort tid och så litet arbetskrafter och så stort område man har att röra sig över, att det blir mycket svårt att tillgodose även ganska ringa anspråk. Man får därvid taga hänsyn ävenledes till kommunikationsmedlen. Det duger därför icke att låta en ort, där skog finnes, tillgodose behovet på en annan ort, där bränselebehovet kan med anlitande av kommunikationsmedlen bättre tillgodoses från annan plats. Man kan således icke till Östergötland skicka bränsele från Småland, för så vitt det nu gäller Norrköping eller norra delen av Östergötland, utan risk att desorganisera hela bränselekommissionens verksamhet på stora trakter. Järnvägarna kunna helt enkelt icke framforsla bränsele i nu bestämd ordning, utan att också denna ordning ordentligt iakttages. På

grund därav och med anledning av en del andra saker, som ju under debatten framkommit och det talats om, är det enligt min och regeringens mening synnerligen angeläget, att denna lag dock finnes att i reserv tillgripa. Och vi hava redan från mer än ett håll fått erfarenhet om, att det ser ut, som om man, väl icke över allt, men på sina ställen, möjligen inom icke alltför kort tid skulle behöva använda sig därav. Det låter jag dock ännu vara osagt.

Då vi bestämt oss för att söka gå fram på frivillighetens väg, måste vi höja ersättningen, där folk eljest ej kan erhållas i tillräcklig mängd. Resultatet av denna åtgärd ser man först längre fram. Men med avseende å denna lag måste man nu taga i betraktande det läge, vari saken för närvarande befinner sig. Jag befarar, att lagen skulle falla, för så vitt första kammaren nu skulle antaga sammanjämningsförslaget oförändrat. Skiljaktigheterna i meningarna gälla nu en bestämmelse om gottgörelse för minskad arbetsförtjänst till dem, vilka under sitt arbete i skogarna icke kunna komma upp till samma belopp som de i sitt tidigare civila arbete haft. Det vill synas, som om vid en återremiss det skulle kunna finnas någon möjlighet till en linje, där kamrarnas majoriteter skulle kunna ena sig, och för att den möjligheten icke må försittas, ber jag för min del att varmt få vädja till kammaren att nu i stället för att gå till definitiv behandling av sammanjämningsförslaget besluta återremittera detsamma.

Herr Petré: Herr talman! Till en början vill jag konstatera det faktum, att de socialdemokratiska medlemmarna av lagutskottet ingalunda velat stjälpas denna lag, utan att de för att möjliggöra dess antagande gjort mycket långt gående eftergifter. Vi hava sålunda avstått från yrkandet, att det i *lagtexten* skulle fastslås, att även tillgängligt virke, som ursprungligen icke varit avsett till bränsle, skulle tagas i anspråk för fyllande av bränslebrister, vi ha avstått från kravet på att den civila tjänsteplikten skulle gå före den militära värnplikten, vi ha frånfallit vårt yrkande på ändring av 19 §, vi ha icke heller vidhållit kravet på att även fängelse över huvud taget icke skulle få upptagas bland straffbestämmelserna i lagen, vi ha slutligen, tagande hänsyn till vad herr Alexanderson yttrade under förra diskussionen i denna fråga, modifierat vårt yrkande beträffande 18 § därhän, att vi endast yrka på garanti mot *oförvällad* minskning i arbetsförtjänsten. Längre ha vi icke kunnat gå, och jag vill erinra eder om, mina herrar, att jag vid den förra diskussionen i frågan tydligt och klart sade ifrån, att den socialdemokratiska riksdagsgruppen icke komme att bifalla *något* förslag om tjänsteplikt, med mindre det genom en i tillfredsställande form avfattad lagparagraf garanterades, att den, å vilken tjänsteplikten bleve tillämpad, icke härigenom komme att bli ekonomiskt lidande. Inom utskottets majoritet har man emellertid icke velat lystra härtill, trots det att man mycket väl vet, att, såsom redan är antytt, läget i riksdagen är sådant, att denna lag icke kan bli antagen utan medverkan från socialdemokraternas sida. Vid

Sammanjämningsförslag rörande förslag till lag om allmän tjänsteplikt m. m.
(Forts.)

Sammanjämkningsförslag rörande förslag till lag om allmän tjänsteplikt

m. m.

(Forts.)

detta förhållande har — enligt vad jag har mig bekant — åtskilliga arbetsrepresentanter dragit den slutsatsen, att en lag om tjänsteplikt alltså icke måtte vara så nödvändig, som man sagt, och häröver behöver man ju icke förväna sig.

Med anledning av vad som nu yttrats av herr statsrådet och chefen för finansdepartementet skall jag emellertid, för att icke någon möjlighet må lämnas oförsökt, med herr talmannens medgivande yrka på återremiss till utskottet, på det att majoriteten inom lagutskottet må bliva i tillfälle att taga i förnyat övervägande, huruvida den vill ändra sin städpunkt beträffande 18 §.

Herr von Sydow: Sammanjämningsförslaget ansluter sig i den del, varom den siste ärade talaren yttrade sig, mycket nära till andra kammarens beslut, med vilket reservationen inom lagutskottet i det närmaste sammanfaller. Skillnaden består däri, att enligt reservationen varje arbetare, som uttagits för civil tjänsteplikt, i förväg skall hava garanti för att han i detta arbete erhåller lika stor förtjänst, som han haft i sin föregående anställning, såvida det icke kan visas, att minskningen i arbetsförtjänst är självförvälad. Däremot har man i sammanjämningsförslaget lagt saken så, att i dylikt fall riksrätsnämnden skall äga rättighet att bevilja arbetare ersättning för minskad arbetsförtjänst, såvida icke minskningen är självförvälad. Skillnaden är således den, att i förra fallet arbetaren i förväg har garanti för lika arbetsförtjänst, men att i senare fallet det beror på en efterföljande prövning av riksrätsnämnden, om han får lika mycket som förut.

Jag vill icke upptaga tiden med att uppräka de eftergifter, som för att möjliggöra ett enigt utskottsutlåtande gjorts från högerens sida, såsom jag skulle vara frestad att göra, sedan herr Petréns räknat upp vad som blivit gjort från socialdemokraternas sida i sådant syfte. Men jag ber att få säga, att om jag alltså väl förstår, att man kan hava olika meningar i nämnda lönefråga, likväl har svårt att fatta, att man kan tillmäta den skillnad, som efter vårt tillmötesgående återstår, så stor betydelse, att man för den sakens skull förkastar sammanjämningsförslaget och därigenom bringar på fall hela detta lagverk, om vars nödvändighet man så varmt talat i denna kammare.

Nu har här yrkats återremiss. För det första ligger nära till hands att erinra, att tiden för en återremiss icke är lämpligt vald. Huru mångtalig tro herrarna att kammaren kunde bliva, när det remitterade ärendet återkomme om ett par dagar här i kammaren? Avgörandet komme att bero på en slump. För det andra vill jag i anledning av finansministerns yttrande säga, att frågan om möjligheten att komma till enighet i den omdebatterade punkten varit så oändligt diskuterad i utskottet, att jag icke tror, att man kan komma varandra närmare. Jag säger icke för mycket, om jag påstår, att utskottet ägnat i det närmaste två hela dagar före avgivande av sitt första förslag till att söka åstadkomma enighet på denna punkt och sedermera har så gott som hela samman-

jämkningstiden använts i samma syfte. Jag ser därför icke någon möjlighet att komma till enighet i denna punkt, utan tror, att vi här nu måste säga ja eller nej.

Jag ber, herr greve och talman, att få yrka bifall till sammanjämningsförslaget.

*Sammanjämningsförslag
förändrade förslag till lag om allmän tjänsteplikt
m. m.*

(Forts.)

Herr Alexanderson: Den vädjan, herr statsrådet och chefen för finansdepartementet ställde till kammaren att försöka gå den väg att pröva, om icke utskottet vid förnyat sammanjämningsövervägande kan komma fram till en lösning, som har större förhoppning att vinna bägge kamrarnas bifall, tror jag, att mina meningsfränder så mycket mindre skola motsätta sig, som beslutet om det sammanjämningsförslag, som här föreligger, visserligen fattats utan reservation från min och mina kamraters inom det liberala partiet sida, men visst icke utgör det direkta uttrycket för vad vi ansett bort vara den egentliga sammanjämningslinjen. Mellan det förslag, som blivit av utskottet framlagt, och herrar Petréns och Perssons i Norrköping reservation fanns det ett medelförslag, nämligen det, som redan i utskottets första utlåtande reservationsvis framlagts av medlemmar av det liberala partiet inom utskottet. Det visade sig emellertid, att vid votering om kontraposition man inom utskottet ansåg lyckligast att borteskamotera den direkta medlingslinjen för att mot varandra ställa de båda ytterlighetsståndpunkterna, och resultatet blev naturligtvis, att en av dessa måste väljas.

För min del tror jag att det varit vida lyckligare, om ärendet i utskottet bedrivits så, att medlingslinjen blivit grunden för utskottets förslag. Den ansågs emellertid icke tillfredsställande. Det bleve emellertid vid en återremiss möjligt för utskottet att taga under övervägande, om icke en sammanjämningslinje, som vore något olikartad mot den hittills försökta, kunde förena meningarna. Herr von Sydow ansåg själv icke gärna möjligt, att lagförslaget skulle komma att välta på den här tuvan, enär skillnaden i ståndpunkt vore så pass obetydlig som den är. Han angav skillnaden så, att i ena fallet den till civil tjänsteplikt uttagna arbetaren skulle i förväg hava garanti för full gottgörelse för minskad arbetsförtjänst, därest det icke kunde visas, att minskningen vore självförfvällad; i det andra fallet skulle det bero på en efterföljande prövning. Men nu är frågan den: är skillnaden så stor? Enligt min övertygelse är den ringa. Trots vad från arbetsgivarnas och arbetarnas sida blivit sagt, kan jag icke komma från att motsättningen till mycket stor del är uppkonstruerad. Beror det icke i alla fall på en efterföljande prövning av riksarbetsnämnden, hur man än skriver paragrafen? Jo, tv naturligtvis är det ju riksarbetsnämnden, som i varje fall skall pröva, huruvida enligt lagen gottgörelse skall utgå eller icke, och är det allvar med den formulering, som herr von Sydow godkänt och som föreligger i lagförslaget, är det å andra sidan meningen, att riksarbetsnämnden skall

Sammanjämningsförslag rörande förslag till lag om allmän tjänsteplikt m. m.
(Forts.)

bestämna full gottgörelse i de fall, där den verkliga prövar, att minskningen i arbetsförtjänst icke är självförvållad.

Jag kan således icke finna annat, än att skillnaden är minimal. Men då det är ett faktum, eller då starkaste sannolikhet talar för, att den medlingsväg, som lagutskottet gått, skall visa sig icke föra till målet, en positiv lag, tror jag, att alla skäl tala för att man nu bör göra ett sista försök. Jag tror icke det betyder så mycket, att vi få vänta ett par dagar, varunder sammanjämningsmännen få saken klar för sig, och man behöver ju nödvändigtvis icke använda det dubbla bordläggningssystemet vid prövning av det förslag, som lagutskottet skulle inkomma med.

Jag biträder alltså återremissyrkandet.

Herr Dahl: I vad jag avsett att erinra emot herr v. Sydow, har jag blivit förekommen av herr Alexanderson och kan i detta stycke inskränka mig till att instämma med honom. Jag ber härutöver endast få tillkännagiva, att jag för min del icke är beredd att avvisa yrkandet på återremiss, enär en sådan skulle öppna möjlighet för att få denna lag av riksdagen antagen, en möjlighet, som eljest synes mig vara mycket ringa.

Alltså ber jag att få förena mig med de talare, som yrkat återremiss.

Herr Söderberg: Herr talman! Såsom ju redan blivit sagt, har återremissyrkandet blivit väckt för att söka bereda en sista möjlighet att komma överens i den punkt, som gäller arbetslönerna. Jag förklarade redan under första debatten, att säkerställandet av lönerna för de arbetare, som komme att kallas in, var den allra viktigaste frågan. Jag tänker jag icke vidare behöver motivera denna sak. Nu hävdas en annan uppfattning från herr von Sydows sida. Han vädrar en principiell fara i något sådant och på grund av denna hans tro på principiell fara i ett lagstadgande, som skulle gå i tecknet av den reservation, som bifogats detta sammanjämningsförslag, påyrkar han, att ärendet nu skulle avgöras, utan att lagutskottet satts i tillfälle att taga denna sista möjlighet under övervägande. Jag måste åtminstone förklara, att en återremiss med en sådan förhandsförklaring från en så inflytelserik man i lagutskottet, som herr von Sydow i själva verket är, enligt min tro skulle giva ett ganska magert resultat i fråga om eventuellt nytt sammanjämningsförslag från lagutskottet. Efter denna förklaring, given från lagutskottets sida, skulle den helt visst icke komma att tillfredsställa de fordringar, som vi måste ha i denna punkt, därest vi skola anse, att lagen tillgodoser behovet av arbetarnas säkerställande, vilket vi anse vara ett ofrånkomligt villkor.

Vid sådant förhållande och icke minst på grund av den bestämda förklaring, som herr von Sydow här avgivit, anser jag mig, herr talman, oförhindrad att yrka avslag på det förslag, som utskottet här framlagt.

Herr Larsson, Knut: Jag ber att få ansluta mig till yrkandet om bifall till utskottets hemställan. Det blir i alla fall

en garanti, då denna nämnd har rätt att tillerkänna ersättning, och ett sådant arrangemang synes mig vida bättre än att på förhand garantera arbetarna en viss lön. Jag tror således, att sammanjämningsförslaget är ofrånkomligt, och ber att få yrka bifall till detsamma.

Sammanjämningsförslag rörande förslag till lag om allmän tjänsteplikt m. m.

(Forts.)

Herr Ström: Jag ber för min del endast att vid detta tillfälle få understryka det yrkande, som jag framställde, då ärendet först förelåg till behandling. De ändringar, som företagits äro, såsom herr Petren angivit, ingalunda till förmån för arbetareklassen, utan de innebära ytterligare eftergifter från socialdemokraternas sida, som göra lagen från arbetarnas sida ännu mer omöjlig att bli antagen. Och jag kan icke underlåta att här framhålla, att jag befarar, att återremissyrkandet skall vinna majoritet i denna kammare och därigenom lagen kunna gå igenom. Blir detta fallet, kommer otvivelaktigt ansvaret till stor del att falla på arbetarnas representanter, som icke alla vid första behandlingen yrkade avslag på förslaget, särskilt i andra kammaren, där det då var möjligt att tillbakavisa hela lagförslaget.

Jag ber att få yrka avslag på paragrafen.

Sedan överläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i avseende på det under behandling varande memorialet yrkats: 1:o) att vad utskottet hemställt skulle bifallas; 2:o) att utskottets hemställan skulle avslås; och 3:o) att memorialet skulle visas åter till utskottet.

Därefter gjorde herr talmannen propositioner enligt dessa yrkanden och förklarade sig anse propositionen på återförvisning vara med övervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning varav och sedan till kontraproposition därvid antagits bifall till utskottets hemställan, uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att lagutskottets memorial nr 70 skall visas åter till utskottet, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles utskottets hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 73;

Nej — 37.

Om Sveriges
utrikespolitik
m. m.

Ordet lämnades nu på begäran till hans excellens herr ministern för utrikes ärendena Lindman, som yttrade: Det är icke så länge sedan jag hade tillfälle att för riksdagens ledamöter vid ett hemligt sammanträde lämna en utförlig redogörelse för våra utrikespolitiska förhållanden och därmed sammanhängande spörsmål i fråga om vår tillförsel av livsfröfnödenheter och råvaror för vår industri.

Innan riksdagen åtskiljdes, har det emellertid synts regeringen angeläget lämna eder, mina herrar, ytterligare några meddelanden angående samma förhållanden. Det synes oss nämligen av vikt, att riksdagen och även folket äro fullt medvetna om den allvarliga situation, inför vilken vi stå. Svårigheterna må icke överdrivas, men de få ej heller underskattas.

Den sönderbrytning av tidigare erkänd folkrätt, vartill världskriget småningom lett, drabbar de neutrala staterna i vissa hänseenden nästan lika hårt som de krigförande. De mest karaktäristiska dragen i den nuvarande situationen äro u-båtskriget och de engelska åtgärderna för att avskära all tillförsel till centralmakterna.

U-båtskriget har orsakat de neutrala stora förluster i fartyg, varor och även i människoliv. Om denna krigföring gjort det starkaste intrycket på den allmänna stämningen, så innebär åter den engelska blockadpolitiken, att tillförseln av sådana varor, vilkas import är för oss nödvändig, försvåras därhän, att för vår folkhushållning och vår industri måste framkallas de mest allvarliga bekymmer.

Emot de krigförandes åtgärder i såväl det ena som andra hänseendet hava vi tillsammans med de andra skandinaviska länderna inlagt bestämda protester. Men vi ha likafullt att räkna med nämnda åtgärder såsom föreliggande fakta.

Visserligen har, sedan de senaste skärpningarna av sjökriget tvingat vår sjöfart västerut att nära nog avstanna, en uppgörelse träffats med England, varigenom vissa spannmålsfartyg och några andra fartyg frigivits, men någon generell ordning för fartygens passage har ännu ej kunnat vinnas. Vi måste, om vi göra klokt, också räkna med att de krigförande komma att i än mindre grad än hittills taga hänsyn till de neutralas intressen och rättigheter, varav följer en ytterligare nedsatt varuimport. Tager man jämväl i betraktande den — jag skulle vilja kalla världsbrist på vissa varuslag, som nu torde vara för handen och som säkerligen icke kommer att upphöra omedelbart med krigets slut, — måste jag betrakta utsikterna för vår folkhushållning och vårt näringsliv såsom verkligen mörka. Och jag tror ej, att jag överdriver, om jag säger, att därest ett slut på kriget inom en nära framtid ej kommer till stånd, vi hava att räkna med en allvarlig brist på vissa viktigare varuslag.

Även om vi vilja hoppas, att de krigförande länderna i betraktande av vår opartiska neutralitet ej skola bereda oss sådana svårigheter, som göra vår ställning outhärdlig, måste vi dock göra klart för oss, att vi utan tvivel komma att lida av kriget i högre grad, än

vad som hittills varit fallet. Svårigheterna gälla, som jag förut nämnt, i första rummet tillförseln av livsförnödenheter, såsom spannmål, ris m. m., och av varor, avsedda för livsmedelsproduktionen. Beträffande spannmålstillförseln tillförsäkrar oss det sista avtalet, om spannmålen kan införas, innan de lastade fartygens laster hunnit taga skada, trygghet för vårt behov till nästa skörd, men därutöver behöva vi en ej obetydlig import för att säkerställa oss intill 1918 års skörd, detta så mycket mera som man redan nu kan med säkerhet utgå ifrån att vårt lands skörd innevarande år blir svag.

Men vanskligheterna äro ej mindre på det industriella området. För många av våra industrier, vilka äro beroende av tillförsel av råvaror utifrån, äro svårigheterna redan betydande, och flera av dem hava måst inskränka eller helt nedlägga sin drift. För andra komma utan tvivel driftinställelser att bliva nödvändiga inom ganska kort tid, därest importen fortfarande utelämnas.

Det har synts regeringen angeläget att för riksdagen framlägga dessa förhållanden, på det att var och en må ställa klart för sig allvaret i läget på dessa områden, vilket kan kräva av samhällets alla medlemmar offer och umbäranden, vilka — därom är jag förvissad — dock skola av en var bäras i endräktig känsla av allas vår samhörighet.

Jag anser mig så mycket hellre kunna till eder rikta denna vädjan, som jag vet, att i fråga om vår utrikespolitik inom alla partier råder en fullständig enighet om det en gång fastställda programmens fullföljd, nämligen upprätthållande av landets självständighet och neutralitet.

Denna neutralitetspolitik ha vi att tacka, bland annat, för att vi hittills kunnat i väsentlig mån från de olika maktgrupperna förskaffa oss de nödvändiga varorna. Det är givet, att ju längre kriget fortgår, desto svårare ha de krigförande att sätta sig in i en neutral makts läge. I en sådan situation gäller det förvisso att med klokhet och fasthet hävda sin neutrala ställning samt att så lägga sin politik, att man upprätthåller de av denna ställning betingade handelsförbindelserna åt såväl det ena som det andra hållet. Det är ej uteslutet, att vid fullföljandet av en sådan politik vi komma att erfaras ytterligare inskränkningar och svårigheter. Men därom äro vi ju alla anse: de uppostringar, som erfordras för att vi skola undgå de svåra lidanden, som vårt indragande i världskriget skulle medföra, äro vi fast beslutna att underkasta oss. Riktlinjen för vår utrikespolitik måste alltså vara, förutom hävdande av landets oberoende, fullföljande såsom hitintills av en klar och opartisk neutralitet.

Herr Trygger: Herr greve och talman, mina herrar! Det är med bekymmer vi erfar, hurusom svårigheterna för vår folkhushållning och vår industri bli för varje dag större på grund av de krigförandes åtgärder. Vi äro emellertid övertygade om att regeringen kommer att göra allt, som är möjligt för tillvaratagande av våra berättigade intressen. Regeringen kan i dessa sina bemö-

*Om Sveriges
utrikespolitik
m. m.
(Forts.)*

danden fullt räkna på stöd av det parti, jag har äran tillhöra. Liksom riksdagens övriga partier äro vi med regeringen ense därom, att inga umbäranden, inga uppoffringar få komma oss att avvika från den av Sveriges folk allt sedan krigets början godkända utrikespolitiken, vilken karaktäriseras av allvarlig vilja att hävda vår självständighet och fullfölja en opartisk neutralitet.

Herr Kvarnzelius: Herr greve och talman! Det meddelande, som hans excellens utrikesministern lämnat, ger ett starkt intryck av de allvarliga svårigheter, som vår folkhushållning har att motse. Jag uttrycker emellertid den förvissningen, att regeringen gör allt vad den förmår för att lätta dessa svårigheter. De riktlinjer för vår neutralitetspolitik, som i hans excellens utrikesministerns uttalande kommo till synes, äro enligt min mening i full överensstämmelse med hela svenska folkets uppfattning. Regeringen har på nytt fastslagit, att det är Sveriges bestämda vilja att hävda sin självständighet och upprätthålla en strängt opartisk och åt alla håll lika tillämpad neutralitet. Jag kan förklara, att det liberala partiet i denna kammare nu såsom hittills fullt ansluter sig till denna politik, och jag uttalar en varm förhoppning, att regeringens strävanden måtte vinna största möjliga framgång.

Herr Olsson, Olof: Herr talman! Herr utrikesministern har förklarat, att regeringens riktlinje i utrikespolitiskt avseende är att upprätthålla »en klar och opartisk neutralitet».

Vi tänka mycket olika i många ting, men jag vet, att jag frambär en enstämmig mening hos det parti, vars talan jag nu för, när jag säger, att i det stycket ansluta vi oss alla helt till den politik, som regeringen nu ånyo tillkännagivit såsom sin.

Anmälades och bordlades statsutskottets memorial och utlåtanden:

nr 208, angående fastställande av telegrafverkets stat för driftkostnader för år 1918;

nr 209, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anvisande av anslag till riksdags- och revisionskostnader m. m.;

nr 210, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anvisande av anslag till räntor å statsskulden;

nr 211, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anvisande av anslag för avbetalning av statsskulden;

nr 212, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående avsättning till statsverkets fond av rusdrycksmedel; samt

nr 213, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om ställande till Kungl. Maj:ts förfogande av medel att i fall av behov tagas i

anspråk å tid, då till följd av riksdagens fortvaro de i § 63 regeringsformen omförmälda kreditiv icke få lyftas.

Anmälades och godkändes:

statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 8, angående regleringen av utgifterna under riksstatsens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet;

nr 340, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för lantförsvarets stärkande; och

nr 341, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för sjöförsvarets stärkande; ävensom

bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 217, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 19 §, 49 § 2 mom. och 57 § i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva, dels och i ämnet väckta motioner;

nr 248, i anledning av väckt motion om ändring i 12 § av förordningen angående tillverkning av brännvin;

nr 251, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om visst undantag från tillämpningen av stadgandet i 13 § 4 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin m. m.;

nr 253, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 13, § 16 mom. 1, § 17 och § 19 mom. 3 i förordningen om frihamn den 15 november 1907;

nr 254, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förändring av tullsatserna å socker samt om ändrad lydelse av § 13 mom. 1 i förordningen med tulltaxa för inkommande varor den 9 juni 1911;

nr 257, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse av rubrikerna nr 192 och 193 för maltdrycker och mjöd i gällande tulltaxa;

nr 258, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 6, 9, 11, 18, 19, 20, 25 och 30 §§ i förordningen den 11 oktober 1907 angående beskattning av socker;

nr 259, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående indragning av förste kontrollörsbefattningarna vid råsockerfabrikerna m. m.; samt

nr 355, angående beräkning av bevillningarna för år 1918.

Anmälades och godkändes tredje sammansatta stats- och lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 309, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående an-

visande av medel för bestridande av kostnader för utbildning av landstörmsbefäl m. m.;

nr 310, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag dels till lag om landstörmsprövning åren 1919—1927 samt utbildning av officerare, underbefäl och fackmän vid landstormen under åren 1920—1928, dels ock till lag om skyldighet för vissa värnpliktiga att under år 1917 undergå landstörmsprövning och befäls- eller annan särskild utbildning vid landstormen; samt

nr 311, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till samt lag om ändrad lydelse av § 19 mom. 4 och § 34 mom. 2 värnpliktslagen den 17 september 1914.

Anmäldes och godkändes lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 356, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser mot oskäligen pris under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden ävensom en i ämnet väckt motion; och

nr 357, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående förbud i vissa fall mot användande av vilseledande varubeteckningar vid handel med födoämnen.

Justerades tretton protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarrens sammanträde avslutades kl. 1,09 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Torsdagen den 14 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 8 innevarande månad.

Anmälades och bordlades lagutskottets memorial nr 71, i anledning av första kammarens återremiss av lagutskottets memorial nr 70 med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om lagutskottets utlåtande nr 64 i anledning av ej mindre fyra Kungl. Maj:ts propositioner, nämligen dels med förslag till lag om allmän tjänsteplikt, dels angående tillämpning av allmän tjänsteplikt med avseende å visst ändamål, dels med förslag till lag angående arbetsnämnder och dels med förslag till lag om inskränkande eller nedläggande av skogsarbete eller industriell drift under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, än även fyra med anledning av förstnämnda proposition samt tre med anledning av samma proposition och propositionen med förslag till lag angående arbetsnämnder väckta motioner.

Vid föredragning av ett från andra kammaren ankommet protokollsutdrag nr 829, med delgivning av nämnda kammares beslut över dess andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 18, på grund av kammarens återremiss av utskottets utlåtande nr 17 i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående inställande av militärovningarna tills vidare under år 1917, beslöt första kammaren hänvisa detta ärende till sitt första tillfälliga utskott.

Anmälades och godkändes

fjärde sammansatta stats- och lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 312, till Konungen i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om försäkringsrådet dels ock i ämnet väckta motioner; ävensom

jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 9, angående regleringen av utgifterna under riksstatens nionde huvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet; och

nr 364, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av kronolägenheterna Klädesholmen nr 1 samt Koholmen nr 1, Stora och Lilla, m. m. i Göteborgs och Bohus län.

Föredrogos konstitutionsutskottets memorial:

nr 38, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande utskottets utlåtande nr 29, angående dels åtgärder för åvägabringande av ett närmare samarbete mellan regering och riksdag i viktigare utrikespolitiska angelägenheter, dels angående beredande åt riksdagen av medbeslutanderätt eller förhandlingsrätt med regeringen i utrikesärenden, dels om närmare bestämmande av begreppet kommandomål m. m.; samt

nr 39, i anledning av vissa kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande utskottets utlåtande nr 36, angående valrätt och valbarhet till riksdagens andra kammare, ävensom angående valbarhet till riksdagens första kammare.

Vad utskottet i dessa memorial yttrat godkändes.

Vid föredragning av konstitutionsutskottets memorial nr 40, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut vid behandling av utskottets utlåtande nr 35, angående Kungl. Maj:ts proposition, nr 286, med förslag till ändrad lydelse av § 2 4:o tryckfrihetsförordningen, bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogos statsutskottets memorial och utlåtanden:

nr 208, angående fastställande av telegrafverkets stat för driftkostnader för år 1918;

nr 209, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anvisande av anslag till riksdags- och revisionskostnader m. m.;

nr 210, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anvisande av anslag till räntor å statsskulden;

nr 211, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anvisande av anslag för avbetalning å statsskulden;

nr 212, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående avsättning till statsverkets fond av rusdrycksmedel; och

nr 213, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om ställande till Kungl. Maj:ts förfogande av medel att i fall av behov

tagas i anspråk å tid, då till följd av riksdagens fortvaro de i § 63 regeringsformen omförmälda kreditiv icke få lyftas.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Föredrogs och lades till handlingarna tredje sammansatta stats- och lagutskottets memorial nr 4, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande utskottets utlåtande nr 1 i anledning av ej mindre Kungl. Maj:ts proposition med förslag dels till lag om landstörmsprövning åren 1919—1927 samt utbildning av officerare, underbefäl och fackmän vid landstormen under åren 1920—1928, dels ock till lag om skyldighet för vissa värnpliktiga att under år 1917 undergå landstörmsprövning och befäls- eller annan särskild utbildning vid landstormen, än även Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel för bestridande av kostnader för utbildning av landstörmsbefäl m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

Vid föredragning av bankoutskottets memorial

nr 71, angående instruktion för nästa riksdags bankoutskott, och

nr 72, med förslag angående arvoden till de vid innevarande riksdag hos kamrarna, de ständiga och tillfälliga utskotten samt riksdagens kansli anställda tjänstemän och vaktmästare,

bifölls vad utskottet i dessa memorial hemställt.

Vid föredragning av första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 27, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utjämning av kostnaderna för anslutning till rikstelefonnätet, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Anmälles och godkändes

bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 322, angående en kraftigare reglerande verksamhet från statens sida på den inhemska penningmarknaden eventuellt genom en särskild statsbank;

nr 325, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanks vinst; samt

nr 365, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 och 7 §§ i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehavares rätt till pension; ävensom

lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 363, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 1 § i lagen om servitut den 14 juni 1907; och

nr 374, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige, dels ock två i ämnet väckta motioner.

Anmälades och godkändes:

riksdagens kanslis förslag till riksdagens skrivelse nr 369, till Konungen angående vidtagande av vissa åtgärder till folkundervisningens befrämjande; samt

andra särskilda utskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 373, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 230, angående reglering av löneförhållanden m. m. vid statsdepartementen, jämte en i ämnet väckt motion.

Justerades tolv protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11,19 f. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Fredagen den 15 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 9 innevarande månad.

Anmälades och bordlades
statsutskottets memorial:

nr 214, angående tilläggsstat till riksstaten för år 1917; och
nr 215, angående statsregleringen för år 1918; samt

andra särskilda utskottets memorial nr 7, angående avlöning
åt dess tjänstemän och vaktbetjäning.

Föredrogs lagutskottets memorial nr 71, i anledning av första kammarens återremiss av lagutskottets memorial nr 70 med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om lagutskottets utlåtande nr 64 i anledning av ej mindre fyra Kungl. Maj:ts propositioner, nämligen dels med förslag till lag om allmän tjänsteplikt, dels angående tillämpning av allmän tjänsteplikt med avseende å visst ändamål, dels med förslag till lag angående arbetsnämnder och dels med förslag till lag om inskränkande eller nedläggande av skogsarbete eller industriell drift under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, än även fyra med anledning av förstnämnda proposition samt tre med anledning av samma proposition och propositionen med förslag till lag angående arbetsnämnder väckta motioner.

Sammanjämningsförslag rörande förslag till lag om allmän tjänsteplikt m. m.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag hade andra kammaren avslagit vad utskottet i berörda memorial nr 70 hemställt, varemot första kammaren återförvisat ärendet till utskottet för ny behandling.

I det nu föredragna memorialet hade utskottet till första kammaren hemställt, att kammaren behagade fatta beslut beträffande utskottets ifrågavarande memorial nr 70.

Första kammarens protokoll 1917. Nr 60.

Sammanjämkningsförslag rörande förslag till lag om allmän tjänsteplikt m. m.
(Forts.)

I anledning härav företogs nu till förnyad behandling lagutskottets memorial nr 70.

Herr von Sydow: Herr greve och talman! Då andra kammaren avslagit sammanjämkningsförslaget och den återremiss, som denna kammare beslutat, sålunda icke kunnat föranleda till någon åtgärd, tillåter jag mig att yrka bifall till utskottets sammanjämkningsförslag.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i sitt memorial nr 70 hemställt.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 2, angående regleringen av utgifterna under riksstatens andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet;

nr 6, angående regleringen av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet;

nr 7, angående regleringen av utgifterna under riksstatens sjunde huvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet;

nr 366, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utvidgning av flottans station i Stockholm m. m.;

nr 367, i anledning av väckt motion angående avlöningen för till tjänstgöring inkallad reservpersonal tillhörande marinen;

nr 368, i anledning av väckta motioner angående uppförande å riksstat av vissa utgifter m. m.;

nr 370, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förordning om avlöning åt värnpliktiga, som fullgöra krigstjänstgöring vid vissa industriella eller andra anläggningar eller fartyg;

nr 371, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förändrade bestämmelser för trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösunds export av malm från Grängesbergs malmfält; samt

nr 372, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredande av kredit för bedrivande av statens verksamhet i fråga om meddelande av sjöförsäkring mot krigsfara jämte en i ämnet väckt motion.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 360, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om extra inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1918 m. m., dels ock i ämnet väckta motioner; och

nr 361, angående förordning om rätt att vid taxering för inkomst åtnjuta avdrag för erlagd tonnageavgift.

Anmäldes och godkändes lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 362, till Konungen i anledning av ej mindre fyra Kungl. Maj:ts propositioner, nämligen dels med förslag till lag om allmän tjänsteplikt, dels angående tillämpning av allmän tjänsteplikt med avseende å visst ändamål, dels med förslag till lag angående arbetsnämnder och dels med förslag till lag om inskränkande eller nedläggande av skogsarbete eller industriell drift under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, än även fyra med anledning av förstnämnda proposition samt tre med anledning av samma proposition och propositionen med förslag till lag angående arbetsnämnder väckta motioner.

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarrens sammanträde avslutades kl. 11,09 f. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Lördagen den 16 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 10 och 11 i denna månad.

Anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

nr 89, angående förslag till lag om barn utom äktenskap m. m.;

nr 90, angående förslag till ändrad lydelse av § 2 4:o tryckfrihetsförordningen;

nr 91, rörande dels lag angående ändrad lydelse av § 24 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 m. m.; dels lag angående ändrad lydelse av § 13 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 m. m.;

nr 92, angående ifrågasatt ändring av 6 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring;

nr 93, angående ändring av 16 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring;

nr 94, angående förslag till lag med viss föreskrift angående handel med varor, för vilka bestämts högsta pris;

nr 95, angående förslag till ändrad lydelse av § 26 mom. c) riksdagsordningen;

nr 96, i fråga om viss pensionering av hos staten anställd extra personal;

nr 97, angående lag om ändrad lydelse av 7 och 34 §§ i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring;

nr 98, angående ändring av 4 § i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring;

nr 99, angående lag om ändrad lydelse av 2 § 14:o i lagen om Kungl. Maj:ts regeringsrätt;

nr 100, angående ifrågasatt ändring i 65 § utsökningslagen;

nr 101, angående lag om fullständigande av straffregistret;

nr 102, angående ifrågasatt sammanförande av kommunala val till färre valkampanjer;

nr 103, angående förslag till lag om ändrad lydelse av 3 § i lagen den 15 maj 1903 angående folkskoleväsendet i Stockholm;

nr 104, angående förordning om tonnageavgift;

nr 105, angående förslag till lag om expropriation m. m.;

nr 106, med överlämnande av bankoreglementet;

nr 107, angående anvisande av medel till åtgärder i prisreglerande syfte;

nr 108, angående anvisande av medel för beredande av lindring i de mindre bemedlades levnadsvillkor;

nr 109, angående beredande av lokal för byggnadsstyrelsen;

nr 110, angående förslag till reglering av löneförhållanden m. m. för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare;

nr 111, rörande lag om fortsatt tillämpning av lagen den 17 april 1916 angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m.;

nr 112, angående krigstidstillägg och krigstidshjälp åt befattningshavare vid riksbanken m. fl.; samt

nr 113, angående kreditivsummorna.

Vid föredragning av statsutskottets memorial nr 214, angående tilläggsstat till riksstaten för år 1917, bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogs och företogs punktvis till avgörande statsutskottets memorial nr 215, angående statsregleringen för år 1918.

Punkterna 1—7.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 8.

Lades till handlingarna.

Punkterna 9—12.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkterna 13 och 14.

Lades till handlingarna.

Punkterna 15 och 16.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Vid föredragning av andra särskilda utskottets memorial nr 7, angående avlöning åt dess tjänstemän och vaktbetjäning, bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till rikslagens skrivelser till Konungen:

nr 5, angående regleringen av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till sjöförsvarsdepartementet;

nr 358, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid statens vattenfallsverk m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 359, angående fastställande av postverkets stat för driftkostnader år 1918;

nr 375, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående provisoriska lönregleringar för viss till lantförsvaret och marinen hörande personal;

nr 376, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel för bestridande av uppkommande merkostnader för vissa byggnadsföretag vid armén;

nr 377, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel till vissa byggnadsföretag vid armén;

nr 378, angående fastställande av telegrafverkets stat för driftkostnader för år 1918;

nr 379, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anvisande av anslag till riksdags- och revisionskostnader m. m.;

nr 380, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anvisande av anslag till räntor å statskulden;

nr 381, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anvisande av anslag för avbetalning å statsskulden;

nr 382, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen

gjorda framställning angående avsättning till statsverkets fond av rusdrycksmedel;

nr 383, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om stäl-
lande till Kungl. Maj:ts förfogande av medel att i fall av behov
tagas i anspråk å tid, då till följd av riksdagens fortvaro de i §
63 regeringsformen omförmälda kreditiv icke få lyftas;

nr 384, angående tilläggsstat till riksstaten för år 1917;

nr 385, angående statsregleringen för år 1918; samt

nr 386, med överlämnande av tilläggsstat till riksstaten för år
1917 samt riksstat för år 1918.

Anmälades och bordlades bankoutskottets memorial nr 70, med
förslag till nytt reglemente för riksgäldskontoret.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag, varefter kam-
marens sammanträde avslutades kl. 11,19 f. m.

In fidem

A. v. *Krusenstjerna.*